Hannu Freund

6.5.2024
104/04.01.00/2024

Sivistysvaliokunta
siv@eduskunta.fi

# Muutos varhaiskasvatuslain henkilöstön mitoitukseen ja suhdelukujen toteutumiseen (KAA 1/2024 vp)

Kansalaisaloitteessa 1/2024 ehdotetaan valmisteluun ryhtymistä varhaiskasvatuslain 540/2018 muuttamiseksi. Aloitteessa ehdotetaan päiväkotien mitoitukseen liittyvän suhdeluvun muuttamista ryhmäkohtaiseksi. Nykyisin mitoitusta säännellään päiväkotikohtaisesti.

Aloitetta perustellaan työoloilla ja ympäristön turvallisuudella. Ne ovat myös varhaiskasvatusta järjestävien kuntien tavoitteita, joiden toteutumisesta huolehtivat kunnissa paikalliset olosuhteet tuntevat varhaiskasvatusalan ammattilaiset. Kuntien huolellisuudesta ja osaamisesta kertoo se, että AVI:en selvityksissä kunnat ovat pystyneet tiukassakin henkilöstön saatavuustilanteessa toimimaan jo nyt tiukan mitoituksen mukaisesti.

Mitoituksen kiristäminen entisestään ryhmäkohtaiseksi olisi ongelmallista aloitteessa lausuttujen tavoitteidenkin kannalta. Käytännössä kunnan varhaiskasvatuksesta vastaavien ammattilaisten harkintavallan vähentäminen henkilöstöresurssin kohdentamisessa itsessään enimmäkseen *huonontaisi* työtyytyväisyyttä ja -turvallisuutta. Mitoituksen kiristämisen vaatimaa lisähenkilöstöä olisi vaikeaa saada kuhunkin tilanteeseen. Jos lisähenkilöstöä kuitenkin pystyttäisiin rekrytoimaan, olisi epätodennäköistä, että se tuntisi ko. päiväkodin lapsia, saati täyttäisi kelpoisuusehtoja. Jos mitoituksen takia jouduttaisiin siirtämään henkilöstöä ryhmästä/tehtävästä toiseen turhaan ilman lasten tukitarpeiden ym. huomioimista, olisi tästäkin enemmän haittaa kuin hyötyä. Myös esimerkiksi ryhmän muun henkilöstön kokemus, pätevyys ja lasten tuntemus ovat asioita, joita tasapäistävällä sääntelyllä ei voida huomioida.

Paras tapa lisätä turvallisuutta, työhyvinvointia ja muitakin varhaiskasvatuksen keskeisiä tavoitteita on tilannekohtaisen harkinnan salliminen ja lakiin perustuvan sääntelyn väljentäminen. Kunnilla olisi periaatteessa mahdollista rekrytoida lisää henkilöstöä, mutta jo nyt tämä mahdollisuus on jo pitkälti kuljettu loppuun. Yleiset työvoiman saatavuusongelmat näkyvät myös varhaiskasvatuksessa, jossa henkilöstörakenteen tiukka ammattiryhmittäinen sääntely pahentaa ongelmaa. Näin ollen varhaiskasvatuksen palvelujen laadun lisäämistä ei voida enää rakentaa mahdollisen lisähenkilöstön, vaan olemassa olevan henkilöstön tarkoituksenmukaisemman käytön varaan. Sitä pystytään tekemään vain paikallisten ammattilaisten toimesta.

Lain valmistelussa tulisi joka tapauksessa aina pystyä arvioimaan myös sen henkilöstövaikutukset. Eikä pelkästään sitä, miten paljon henkilöstöä laskennallisesti uudistus vaatisi. Vaan myös vaikutukset toimintaan, jos/kun tarvittavaa lisähenkilöstöä ei ole työmarkkinoita rekrytoitavissa. Lainsäätäjän ei koskaan tulisi asettaa kuntia tilanteeseen, jossa niiden omat toimet eivät riitä toiminnan järjestämiseen lain mukaisesti.

Kuntien varhaiskasvatusjohtajilla on jonkinlaisia arvioita ryhmäkohtaiseen tarkasteluun siirtymisen vaikutuksista. Erään arvion mukaan seuraukset olisivat ”katastrofaalista” henkilöstötarpeen lisääntyessä merkittävästi ilman että lisähenkilöstö toisi oleellista hyötyä toimintaan. Vaikka kyseessä on vain yksittäinen arvio, on aloitteen

Hannu Freund

6.5.2024
104/04.01.00/2024

sisältämiin riskeihin syytä suhtautua hyvin vakavasti. Pikemminkin tulisi purkaa mitoitusten ja kelpoisuusehtojen luomaa tiukkaa sääntelykokonaisuutta ja auttaa näin kuntia tuottamaan parempaa varhaiskasvatusta.

KUNTA- JA HYVINVOINTIALUETYÖNANTAJAT KT